

حاشیه‌ای از حضور ۳ ساعته در نمایشگاه فن بازار کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی

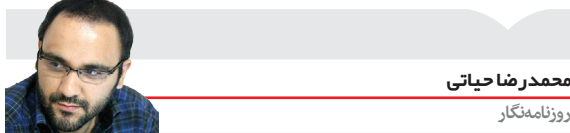
درآمدزایی ۲ میلیارد تومانی تنها از پرورش یک نوع گیاه

چالشی در پاسخ به تناقض ظرفیت بالای حوزه کشاورزی در ایران در عین پایین بودن علاقه دانشجویان به این رشته باشد؛ طبقه هشتم پارکینگ طبقاتی سازمان مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی و کلونی فن بازارها.

۳- شخصاً به گل و گیاه علاقه دارم و با کوچک‌ترین اشاره‌ای در این مدل نمایشگاه‌ها حاضر می‌شوم. این نمایشگاه هم خاص است، چون ۱- تنوع گل و گیاه نسبتاً خوبی دارد، ۲- محصولات به نمایش درآمده از دل «دانش» دانشگاهی و به مرحله تجاری‌سازی شده رسیده‌اند؛ یعنی فضایی است که می‌تواند به یکی از ابهامات بسیاری از دانشجویانی که عدم وجود آینده شغلی این حوزه را دلیل وضعیت فعلی این رشته می‌نامند، پاسخ دهد. سریع به سراغ غرفه اول بدون هیچ اولویت‌بندی خاصی رفتم. مسئول غرفه که دکتری یکی از شاخه‌های رشته کشاورزی است، ایده کودکی خود را که جمع‌آوری بذریه‌های گونه‌های مختلف گیاهی در معرض انقراض است جمع‌آوری کرده، آنها را مجدد کشت می‌کند و بذر آن را به فروش می‌رساند. همین یک ایده که سرمایه‌ای زیر ۳۰ میلیون تومان است، امروز به یک قطب فروش بذریه‌ها در معرض انقراض قرار گرفته است. سراغ یکی دیگر از غرفه‌ها که پرورش قارچ‌های دارویی بود رفتم؛ قارچ‌هایی که شکل و شمایل آن برخلاف یک قارچ معمولی است. حدود ۲۰ دقیقه با مسئول غرفه که خامی با تحصیلات دکتری در همین حوزه بود، هم کلام شدم. حرف‌های بسیاری برای گفتن داشت، می‌گفت طی روزهای برگزاری این نمایشگاه دانشجویان غیر رشته کشاورزی کنجکاو‌ی بیشتری برای ورود به این حوزه داشتند. می‌گفت دانشجویان نسل فعلی چون تحصیلات بالایی دارند، دنبال خاکی شدن و کار فیزیکی نیستند و همین عامل وضعیت فعلی این حوزه را به خطر انداخته است. طی حضور سه‌ساعته در این نمایشگاه به موارد قابل‌تأملی نیز برخوردیم که گپ‌وگفت با ۴ نفر از افرادی که محصولات قابل‌توجهی در این نمایشگاه آورده بودند، به بسیاری از سوالات پاسخ داد.

و منابع طبیعی خبر داده و پیش‌بینی کرده طی ۱۰ سال آینده نیروهای متخصص جوان برای این رشته وجود نخواهند داشت. بنابراین برپایی این نمایشگاه در عین حال فضای «سرسبز» دارد، می‌توانست بهانه‌ای جذاب برای صورت‌مساله‌ای

محمد رضا حیاتی

روزنامه‌نگار

۱- آمارها گویای بسیاری از واقعیات حاضر است؛ داده‌هایی که اگر به‌درستی و با مستندات دقیق به دست آمده باشد، می‌تواند گزاره‌هایی برای یک تحقیق علمی و در نهایت مقدمات «تصمیم‌سازی» برای یک «تصمیم‌گیری» در هر محیطی باشد. همین ابتدا چند داده رسمی را مرور می‌کنیم. در حال حاضر در کشور پنج میلیون نفر شغل مرتبط و مستقیم با مساله کشاورزی دارند و ۱۰ میلیون خانوار با مساله غذا به‌طور مستقیم زندگی می‌کنند. در ایران ۳۷ میلیون هکتار اراضی دارای قابلیت کشاورزی، ۱۱۸ تا ۱۱۰ میلیارد مترمکعب منابع آبی و گسترش و تنوع آب‌وهوایی در ۱۴ اقلیم گوناگون قابلیت‌های استثنایی را برای امر کشاورزی فراهم کرده است. برای رسیدن به صورت‌مساله‌مان در این گزارش داده‌ها را جزئی‌تر و در محیط‌های تحقیقاتی و دانشگاهی آن را الگو قرار می‌دهیم. دانشگاه آزاد اسلامی به دلایلی از جمله گستره ظرفیت آمایش سرزمینی می‌تواند به این صورت‌بندی کمک کند. این دانشگاه هنوز پنج هکتار زمین، ۱۲۵ دانشکده، هفت هزار دانشجو و ۱۶۸۰ استاد فعال در رشته کشاورزی دارد. البته این آمار قابل‌تفکیک نیز هست، به‌طور مثال سهم هر دانشجو از زمین‌های این دانشگاه، ۶/۵۱۹ مترمربع و نسبت استاد به دانشجو در رشته‌های کشاورزی یک به چهار است.

۲- محل دائمی نمایشگاه سازمان مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی طی روزهای گذشته میزبان نمایشگاهی با حضور ۵۰ واحد دانشگاه آزاد اسلامی و بیش از ۱۰ واحد فناوری و مرکز تحقیقاتی در حوزه کشاورزی بود. در این نمایشگاه که روز گذشته به پایان رسید، ۴۳ غرفه ۱۲۵ طرح و محصول خود را معرض دید دانشجویان و

نتوانستیم نمونه‌های موفق مالی را به دانشجویان نشان دهیم

علیرضا فرقانی، مسئول مرکز رشد دانشگاه آزاد اسلامی بزد

دو محصول را در این نمایشگاه ارائه کردیم. اولین آن سامانه‌های تولید علوفه به صورت مرکز پرورش سریع است. در این سامانه هم می‌توان علوفه تولید کرد و هم جوانه و هم انواع صیفی‌جات برای گلخانه‌ها. محصول دومان کنه‌های شکارگر برای گلخانه است که برای ایران بسیار مهم است. یک شرکت کشت صنعتی بودیم که متوجه نیاز صنعت کشاورزی و دامپروری در تامین علوفه شدیم. ظرفیت تحقیقاتی دانشگاه آزاد اسلامی را در هیچ جای دیگری نمی‌توان پیدا کرد. بعد از شروع پروژه وارد مرکز رشد دانشگاه آزاد اسلامی شدیم و در آنجا توانستیم از ظرفیت علمی دانشگاه استفاده کنیم. به همین دلیل است که ما الان سایت دوم تولیدی‌مان را در دانشگاه آزاد اسلامی ایجاد کرده‌ایم. همه دانشجویان حاضر می‌توانند به فریضه‌های تحقیقاتی ما فرصت دهند. در پروژه مرکز پرورش سریع علوفه‌ها، دانشگاه آزاد اسلامی بزد ۳۰۰ میلیون سرمایه‌گذاری تجهیزات انجام داده است. شرکت ما نیز در حوزه اجرائی و دانش فنی مشارکت کرد و در نهایت نیز توانستیم مشارکت دانشگاه را هم از لحاظ سرمایه‌گذاری و سودی داشته باشیم و هم از لحاظ دانش فنی برای تولید با کیفیت از دانشگاه کمک بگیریم. بنده به‌عنوان یک صنعتگر وقتی می‌بینم بزد مشکل کم‌آبی دارد به این نتیجه می‌رسم که از طریق تغییر شیوه‌های کشت می‌توانیم این مشکل را حل کنیم که در این امر نیز به دانشگاه اعتماد کرده‌ایم. البته نباید فراموش کنیم که اغلب فارغ‌التحصیلان دانشگاهی با مراجعه به صنعت از این حوزه انتظار کار دارند، درحالی که ما می‌توانیم از ظرفیت علمی دانشجویان استفاده کنیم. به عبارت دیگر دانشگاه باید درهای خود را روی صنعت باز کند و هم صنعت به این نتیجه برسد که دانشگاه وظیفه‌اش تولید علم است و باید از این علم استفاده کند. ما نتوانستیم نمونه‌های موفق مالی را در حوزه کشاورزی به دانشجویان نشان دهیم، به همین دلیل دانشجویان ما ترغیب به تحصیل در این حوزه ندارند، درحالی که مافرصت‌های شغلی زیادی در حوزه کشاورزی داریم و درحقیقت تبیین فرصت‌های شغلی‌مان در دانشگاه خوب نبوده است که الان می‌بینیم دانشجوی کشاورزی زیادی در کشور نداریم. ۸۰ میلیون مصرف‌کننده محصولات کشاورزی داریم و علاوه بر آن نسبت به کشورهای همسایه سطح علمی بالاتری داریم و می‌توانیم مهندسی‌مان را به این کشورها صادر کنیم. وقتی امروز علوفه ما قاچاق می‌شود یعنی از یک مرز کشور عبور دارد و از مرز دیگر همین محصول خارج می‌شود و این نشان می‌دهد ما هم می‌توانیم جلوی واردات را از طریق علم و صنعت بگیریم و هم اینکه به جای قاچاق به فکر صادرات باشیم. درحقیقت افق فعالیت‌هایمان را در این حوزه بسیار درآمزا می‌بینم.

با سرمایه ۳۰ میلیون تومانی می‌توان پولدار شد

مهرداد امیدسالاری، مسئول مرکز رشد واحد خوراسگان

نمایشگاه فن بازار دانشگاه آزاد اسلامی درباره بهترین محصولات دانش‌بنیانی است که در سطح واحدهای مختلف دانشگاهی ارائه و عرضه شده و الان در مرحله تجاری‌سازی است و ما در حال جمع‌آوری یک‌سری بذریه‌های بومی و وحشی از محصولات سیفی، سبزی، گیاهان دارویی و... به‌صورت بانک بذر خصوصی هستیم و متأسفانه کشورمان در این زمینه و به‌خصوص در حوزه گیاهان دارویی آن گونه که باید قوی نیست، از این رو به فکر افتادیم بذر این گیاهان را جمع‌آوری کنیم. در گذشته میوه‌هایی چون هندوانه طعم و عطر خاصی داشتند، اما بعد از ورود بذریه‌های اصلاح‌نژاد شده به‌رغم افزایش میزان تولیدات اما کیفیت محصولات کاهش یافت و بعد از مشورت با اساتید مختلف به این نتیجه رسیدیم که بذریه‌های قدیمی را که کیفیت خوبی داشتند، به مرحله تجاری‌سازی برسانیم تا دوباره کشاورزان از آنها استفاده کنند. ما ۳۰ محصول دیگر و ۵۰ بذر گیاه دارویی نیز داریم و باوجود اینکه ما منبع گیاهان دارویی در دنیا هستیم، اما بذر این گیاهان را برای کشت نداریم و بیشتر گیاهان دارویی ما به‌صورت خودرو هستند، ولی ما این بذرها را از کشاورزان جمع‌آوری کردیم و با اجازه برخی زمین‌ها و در اختیار گذاشتن زمینی از سوی دانشگاه آزاد اسلامی این بذرها را کاشتیم و مجدداً از گیاهان بزرگ‌گیری کردیم، ولی این بذرها می‌تواند با شرایط محیطی سازگار شود. ما ایده‌مان را به مرکز رشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان بردیم و الان به جایی رسیده‌ایم که در همه استان‌های کشور این فعالیت را راه‌اندازی کرده‌ایم که بذریه‌ها هر استان و هر منطقه را نگهداری کنیم. البته بعد از جمع‌آوری نیاز به بازار فروش داریم که خوشبختانه هیچ‌گونه مشکلی در این زمینه نبوده و چون بذر ما حالت وحشی دارد، با مناطقی که بذرها را از آنجا جمع‌آوری می‌کنیم سازگار هستند و الان ما پنج محصول را نیز تجاری‌سازی کرده و ۳۰ محصول دیگر در صف تجاری‌سازی هستند و ۵۰ محصول از گیاهان دارویی را در دست تحقیق داریم. قصد داریم جز در ایران، در خاورمیانه و در قدم بعدی در کل دنیا این طرح را پیگیری کنیم. جالب است بدانید که در ایران تنها بانک ملی بذر که متعلق به جهاد کشاورزی است کار نگهداری بذرها را دنبال می‌کند، اما در خارج از کشور برخی شرکت‌ها به‌صورت خصوصی روی این مساله کار کرده‌اند و متأسفانه در داخل ایران بذر به‌صورت رایگان در اختیار ما قرار نمی‌گیرد، در حالی که حتی شرکت‌های خارجی نیز این کار را به‌صورت رایگان انجام می‌دهند و ما به دنبال راه‌اندازی سایت الکترونیکی هستیم که افراد بتوانند با مراجعه به آن نه تنها محصول بومی آن منطقه را نشان دهند، بلکه اطلاعات لازم درباره محصولات قابل‌کشت در آن منطقه را نیز به مخاطب ارائه خواهیم داد. با هزینه‌های انسانی و مالی تا امروز ۳۰ میلیون تومان هزینه کرده‌ایم و الان ۱۰ هکتار زمین را در اختیار داریم و طبق قراردادی که با دانشگاه بستیم، دانشگاه آب و زمین را در اختیار ما قرار می‌دهد و مابقی ملزومات توسط خودمان تهیه می‌شود.

قارچ تولید کنید، سود زیاد به‌دست آورید

نیلوفر حق دوست، مسئول مرکز رشد واحد مهاباد

اولین و بزرگ‌ترین تولیدکننده قارچ‌های دارویی در ایران هستیم. هم‌اکنون درحال صنعتی‌سازی هستیم و امروز چندین سوله در نقاط مختلف کشور داریم. کشت و تولید این قارچ‌ها نیازمند علم خاصی است و نحوه کشت آن با قارچ‌های معمولی متفاوت است. نزدیک به هشت سال است که ما کار علمی در این زمینه انجام داده و دانش فنی تولید این قارچ‌ها را در ایران بومی کرده‌ایم. این قارچ‌ها از لحاظ خواص دارویی در دنیا شناخته‌شده هستند. مشکل دانشگاهی ما این است که دانشگاه‌هایمان کتاب‌محور بوده و دانش فنی را به دانشجوی آموزش نمی‌دهد و مشکل دیگری که برای کاربرایی در حوزه کشاورزی و منابع طبیعی وجود دارد، بحث سرمایه و حمایت‌های دولتی است. درحقیقت وام گرفتن برای این حوزه بسیار مشکل است و از آنجایی که مدتی فعالیت‌هایی را در حوزه پرورش قارچ داشتیم، به‌خوبی می‌دانم گرفتن وام به‌حدی مشکل است که افراد کمی می‌توانند در این زمینه موفق شوند. به‌طور کلی فعالیت در این حوزه نیازمند سرمایه‌گذاری است. همچنین بخش‌های کاربردی‌ای مانند جهاد کشاورزی و منابع طبیعی از گروه‌های نخبه دانشگاهی استفاده نمی‌کنند و متوسط سن معاونان و مشاوران معاونین و مدیران در این حوزه‌ها چند سال است؟ درحالی که مدیران می‌توانند مشاوران جوانی داشته باشند، قطعاً فردی که ۳۰ سال پیش فارغ‌التحصیل شده احتمالاً نمی‌تواند از علم روز بهره‌مند شود و معتقدم در بخش دولتی می‌توان از مشاوران جوان استفاده کرد و این مساله می‌تواند بخشی از مشکلات را حل کند. امسال بعد از ۱۵ سال برای اولین‌بار به‌صورت سراسری آزمون استعدادی برای رشته جنگلداری، منابع طبیعی و آبخیزداری برگزار می‌شود، درحالی که اصلاً نباید وضعیت این گونه باشد و این موضوع نیز یکی دیگر از مشکلات ماست. متأسفانه چنین نمایشگاه‌هایی کم‌برگزار می‌شود، نمایشگاه‌هایی که قطعاً باید در رسانه ملی تبلیغ شود تا جمعیت شرکت‌کنندگان در آن افزایش یابد. یکی دیگر از مشکلات ما بحث واردات است، درحالی که ما جمعیت دانشجویی زیادی در حوزه کشاورزی و منابع طبیعی داریم که می‌توانند با طرح‌های خود اشتغال‌زایی کنند و تنها به حمایت نیاز دارند. امروز بزرگ‌ترین مشکل بخش کشاورزی و منابع طبیعی‌مان بحث فرهنگ‌سازی است، چطور در برهه‌ای رسانه ملی برنامه‌هایی چون سیاستی را ساخت و توانست در نحوه‌راندنگی فرهنگ‌سازی موثری داشته باشد. قطعاً می‌توان چنین فرهنگ‌سازی‌ای را در حوزه کشاورزی داشته باشیم. البته صحبت‌های زیادی مطرح شد که در دبیرستان‌ها نیز درس منابع طبیعی در نظر گرفته شود و چنین ایده‌هایی می‌تواند به بخش اشتغال‌زایی کشاورزی کمک کند. اطلاع‌چندانی از میزان سرمایه‌گذاری برای راه‌اندازی پروژه قارچ‌های دارویی ندارم اما می‌دانم سود خوبی در این پروژه وجود دارد. درست است که تولید قارچ‌های دارویی سخت‌تر از قارچ‌های دکمه‌ای است و دانش فنی آن هم افراد ندارند اما این امکان را داریم که طی قراردادهایی دانش فنی‌مان را منتقل کنیم و مطمئن هستیم که این کار سودده خواهد بود. اگر ارتباط بین صنعت و دانشگاه بیشتر شود و صنایع بتوانند از پروژه‌های دانشجویی حمایت کنند، در حوزه اجرای ایده‌ها و سودآوری، موفقیت‌های زیادی خواهیم داشت.

در حاشیه نمایشگاه

